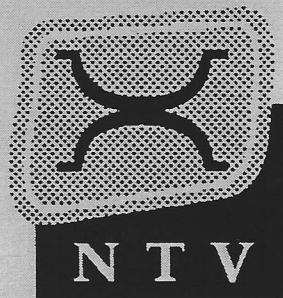

DE TINKOERIER

Mededelingenblad Nederlandse Tin Vereniging

Jaargang 5, nummer 1, juni 1997

NEDERLANDS TINVERENIGING
OPGERICHT 27 MAART 1993

Bestuur

J.F.H.H. Beekhuizen	Voorzitter
J.E. Wustenhoff	Secretaris
H.J.J. Leenen	Penningmeester
L.J. Begheyn	Bestuurslid
B. Dubbe	Bestuurslid
H.B. van Wijk	Bestuurslid

Redactie De Tinkoerier

B. Dubbe	Hoofdredacteur
J.F.H.H. Beekhuizen	Redacteur - lay-out
J.E. Wustenhoff	Redacteur

Adres secretariaat

Koppelland 11
1391 EV Abcoude

Adres redactie

E. Tesschenmacherstraat 56
7415 CV Deventer

Adres penningmeester

Oosterpark 46
1092 AN Amsterdam

Stichting Nederlandse Tinbibliotheek

H.B. van Wijk	Voorzitter en bibliothecaris
J.E. Wustenhoff	Secretaris
A.A.. Kooijman	Penningmeester

Bankrelatie

ABN AMRO Bank N.V.	
rekeningnummer	48.69.34.691
postgironummer bank	2391
girorekening	4382632

NEDERLANDS TINVERENIGING
OPGERICHT 27 MAART 1993

INHOUDSOPGAVE

1.	VOORWOORD VAN DE VOORZITTER	1
2.	VERSLAG VAN HET BEZOEK AAN TINNEGIETERIJ 'RIO' EN DE LEDENBIJEENKOMST IN HET STREEKMUSEUM VAN TIEL d.d. 12 APRIL 1997	2
3.	EEN KANNETJE UIT IEPER J.F.H.H. BEEKHUIZEN	3
4.	DE IERSE HAYSTACK H.J.J. LEENEN	6
5.	DRINKSCHAALTJES II J.E. WUSTENHOFF	9
6.	ZEGELSTEMPEL G. GROENENDIJK	11
7.	EEN MERKWAARDIG TINNEN DEKSEL D. DIJS	13
8.	HET TIN VAN EEN 16de EEUWSE AMSTERDAMSE WIJNVERLATER J.E. WUSTENHOFF	15
9.	BOEKBESPREKING H.B. VAN WIJK	22

IISN: 1380-108

Copyright: 'Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur en de redactie'.

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

Voor u ligt de negende editie van De Tinkoerier. Sinds de oprichting van de Nederlandse Tin-Vereniging in 1993, is dit het blad om de contacten binnen de vereniging levendig te houden, elkaar op de hoogte te houden van onze hobby en uiteraard de activiteiten bekend te maken.

Jammer genoeg - het moet mij, zij het de laatste keer van het hart - zijn de medewerkers aan en de schrijvers in De Tinkoerier nog steeds dezelfde als toen wij met het blad begonnen.

Vele oproepen heb ik inmiddels gedaan en u gevraagd een bijdrage te leveren. Helaas is er hierop nauwelijks of geen reactie gekomen.

Vandaar ook een compliment aan die medewerkers die zich tot op dit moment zich zo voor de continuïteit van De Tinkoerier hebben ingespannen.

Ik roep de leden hierbij nogmaals op een bijdrage te leveren aan ons blad. Ten overvloede herhaal ik dat wanneer u een onderwerp hebt, doch dit zelf niet kunt uitwerken, de redactie altijd bereid is u hierbij te helpen.

Die leden, die ook lid zijn van de Vlaamse Tinvereniging hebben in januari 1997 het tijdschrift 'Tinnewerck' ontvangen, het blad van onze Vlaamse tinvrienden. Vanaf deze plaats maak ik de redactie van Tinnewerck een compliment voor de nieuwe uitgave. Het geheel maakt een moderne en frisse indruk en het geeft tevens aan dat ook daar de redactie niet stil zit.

Het heeft ons in ieder geval geïnspireerd om ook De Tinkoerier van een andere omslag te voorzien en de lay-out een klein beetje te veranderen.

In de laatste Tinkoerier, december 1996, nummer 2, is op bladzijde 26 een fout in de tekst geslopen. In de tweede alinea worden *117 schotels en borden* als bruikleen genoemd van het Sociaal Historisch Museum. Dit moet zijn: Sociaal Agogisch Centrum 'Het Burgerweeshuis'.

Tot slot wijs ik u ten overvloede nog op onze najaarsbijeenkomst in het Amsterdams Historisch Museum op 8 november a.s.

Namens het bestuur en de redactie van de Tinkoerier wens ik u een prettige vakantie en ik hoop dat u met een aardig 'tinverhaal' terugkomt.

Jan Beekhuizen, voorzitter.

Enkele tinexposities:

Engeland:

Canterbury en Becket - Power to inspire
Canterbury Cathedral

Frankrijk

Enseignes de Pèlerinage et Enseignes profanes
Musée National du Moyen Age - Thermes de
Cluny

7 april - 31 oktober 1997

28 mei - 8 september 1997 (Maandag dicht).

**VERSLAG VAN HET BEZOEK AAN TINNEGIETERIJ 'RIO' TE TIEL EN DE
LEDENBIJEENKOMST IN HET STREEKMUSEUM VAN TIEL d.d. 12 APRIL 1997**

Aanwezig: 25 leden en introducés, van 6 leden is bericht van verhindering ontvangen.

De voorzitter heet de aanwezigen welkom. Na enige huishoudelijke mededelingen geeft hij het woord aan de heer P. Ketel, marketing manager van Tinnegieterij RIO.

De heer Ketel vertelt iets over het ontstaan van RIO, officieel Tielse Tin Industrie geheten, over de geschiedenis van de tinindustrie in Tiel en over de producten die thans door RIO gemaakt worden en haar marketingfilosofie, dit alles onder het genot van een door de onderneming aangeboden kopje koffie met oliebol. Na deze uiteenzetting gaan de aanwezigen de fabriek in om het productieproces van nabij te bekijken. Opvallend is daarbij de openheid en de bereidheid van alle medewerkers van de gieterij om uitleg te geven over hun werkzaamheden.

Na afsluiting van het bedrijfsbezoek gaan de leden, al carpoolend, naar Streekmuseum De Groote Sociëteit in Tiel alwaar gezamenlijk de koffietafel wordt gebruikt en de middagbijeenkomst zal plaatsvinden.

Na de koffiemaaltijd geeft de heer P. Schipper, conservator van het museum, met veel kennis van zaken een zeer interessante toelichting op wat men in het museum zoal kan zien en over de geschiedenis van het museum. Hierna geeft hij persoonlijk een rondleiding.

De heer B. Dubbe geeft vervolgens een uitleg op de verzameling tinnen scheepjes die het museum bezit, hoe ze in het museum zijn gekomen, waar en wanneer zij gemaakt zijn en wat de achtergrond van de diverse modellen is. (In ANTIEK 26ste jrg. no. 9 april 1992 is van de hand van de heer Dubbe een artikel verschenen getiteld 'Scheepjes voor sier en pronk' waarin o.a. ook uitgebreid op deze tinnen scheepjes wordt ingegaan.)

Na de thee met appelgebak geeft de heer G. Bakker een voordracht over de in- en outs van het verzekeren van kunst en antiek. Aan de hand van enkele praktijkvoorbeelden schetst hij de problemen die zich hierbij kunnen voordoen en van die zaken waar de verzamelaar bij het afsluiten van een dergelijke verzekering op dient te letten.

Tenslotte wordt een zestal door de leden meegebrachte voorwerpen besproken waarna om 16.00 uur de voorzitter de bijeenkomst afsluit en de aanwezigen wel thuis wenst.

(Voor degenen die meer over de geschiedenis van de tinindustrie in Tiel willen weten, is bij het museum te koop het boekje:

'Tussen Forceerstaal en Gietmal, 100 jaar metaalwaren uit Tiel'

door conservator Peter Schipper, ca. Fl. 30,00.)

EEN KANNETJE UIT IEPER
J.F.H.H. BEEKHUIZEN

Twee jaar geleden kocht ik van een collega uit Frankrijk een Vlaamse kan met sneb (hoog 26,3 cm.) en een zeer afwijkende duimrust, in de vorm van twee bolstaande rondjes. Een dergelijke, iets afwijkende vorm, was ik tot op dat moment alleen maar tegengekomen bij Engelse of Schotse kannen (Beefeater-type), onder de naam 'twin-cusp' thumbpiece 1). De vorm van de kan in zijn algemeenheid kwam mij bekend voor en ik ging dus op zoek in de literatuur om de exacte herkomst te kunnen bepalen (Afb. 1).

Afb. 1. Ieperse kan.

Afb. 2. Merk van J. van Daele

In de catalogus Oud Tin, samengesteld door T. Dangis kwam ik op bladzijde 55 onder nummer 87 een ongeveer gelijke kan tegen, echter met een ander merk. 2). In de catalogus 'De tincollectie van het Gruuthusemuseum te Brugge' vond ik eveneens een dergelijke kan en het daarop ingeslagen merk kwam overeen met dat op mijn kan. 3). Het was het merk van Jacob van Daele uit Ieper en volgens de catalogus, werkzaam in het midden van de 18e eeuw (Afb. 2).

Korte tijd daarna kwamen er op een Nederlandse veiling twee kannen voor, die qua vorm hetzelfde waren als het hiervoor besproken exemplaar. Alleen had een van de kannen een gebombeerde sneb.

In eerste instantie was ik niet van plan de kannen aan te kopen, maar daar kwam ik toch al snel op terug. Na enig speurwerk kwam ik achter de verblijfplaats van diegene, die ze op de veiling gekocht had en heb ik ze alsnog verworven.

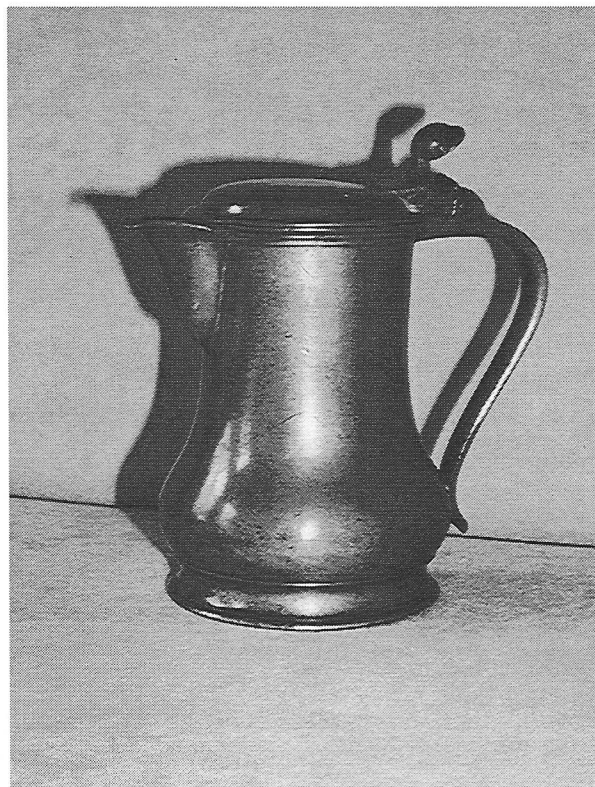
En zoals het vaak gebeurt, werd mij nog een kan aangeboden, die Ieper gemerkt was, maar een totaal andere vorm had.

Als lid van de Vlaamse Tinvereniging ontvang ik tweemaal per jaar het tijdschrift 'Tinnewerck'. In het januarinumnummer van 1995 trof ik tot mijn grote tevredenheid een artikel aan gewijd aan Ieperse schenkkannen. 4). Ook werden enkele tinnegieters genoemd, wier de merken op Ieperse kannen kunnen voorkomen. En daarbij vond ik het merk van een tinnegieter die ook op één van mijn kannen voorkomt en wel die met de gebombeerde sneb en de duimrust in de vorm van een schelp.

Het is een gietersmerk met de initialen 'LDB', die staan voor Léon de Bouvery, gehuwd in 1765 en werkzaam tot ongeveer 1798. Er staat ten overvloede ook nog vermeld dat alle kannen van Léon de Bouvery een duimrust in de vorm van een schelp hebben, in plaats van twee bolstaande rondjes. De schrijver van het artikel P. Wullus spreekt in dit geval van 'twee aaneenliggende ronde holbolle lepeltjes'.

Verder spreekt hij in het artikel over twee modellen Ieperse kannen. Type 1 zoals op afbeelding 1 en het kannetje dat nu besproken zal worden, dat tot type twee moet worden gerekend, dat namelijk qua model peervormig is.

Dit peervormige kannetje uit Ieper, dat in mijn collectie terecht is gekomen is naar mijn mening tamelijk zeldzaam. Het is minder hoog dan de eerste kan, namelijk 17 cm (Afb. 3).

Afb. 3.

Het is gemerkt aan de buitenkant van de bodem met het gietersmerk met initialen, waarvan alleen de letters 'VD' nog goed zichtbaar zijn. Als tinnegieter zou Jacobus van Daele in aanmerking kunnen komen, die volgens T. Dangis werkzaam was van 1765 tot 1830. Overgang 18e/19e eeuw en dus niet midden 18e eeuw, zoals vermeld staat in de catalogus van De tincollectie van het Gruuthusemuseum te Brugge.

Het gedrongen model met een fraaie voetplint en een relatief grote sneb geven het kannetje een fraai uiterlijk. Ook het grote handvat en de duimrust dragen hiertoe bij.

Het vorm van het kannetje kan enigszins vergeleken worden met een model van een kan uit Valenciennes (Afb. 4) 5). Wel is duidelijk dat er verschillen zijn in de vorm van het deksel en de duimrust. Mogelijk hebben de tinnegieters uit die twee steden elkaar beïnvloed of is er sprake van toeval.

Afb. 4.

Noten

1. Pewter, A celebration of the craft 1200 - 1700. The Museum of London 1990, blz. 68, nummer 50 en blz. 86, nummer 97.
2. Dangis, T. Oud Tin 16e tot 19e eeuw uit de Vlaamse en Waalse ontstaancentra 1986, blz. 55, nummer 87.
3. Vandenberghe, St., De tincollectie van het Gruuthusemuseum te Brugge. Overdruk uit het Brugs Ommeland, jaargang 25, nummer 1-2, 1985, blz. 52 en 53, nummer G 41.
4. Ieperse schenkkannen, morfologische kenmerken, uit Tinnewerck, tijdschrift van de Vlaamse Tinvereniging, nummer 16, januari 1995, blz. 23 t/m 32.
5. Briffaut, Dr. Pierre, Les Étainiers du haut Escaut 1978, Planche VII.

DE IERSE HAYSTACK
H.J.J. LEENEN

De haystack measures die hun naam ontleenen aan hun vorm (hooimijt, zie afbeelding), zijn typisch Ierse maten, ook al zijn er Engelse maten die er een beetje op lijken. Die komen uit West Country en met name uit Bristol 1). Een volledige set van zeven loopt van een gallon tot een halve noggin.

Een serie Ierse haystacks

Haystacks zijn waarschijnlijk geleidelijk aan in het einde van de achttiende eeuw ontwikkeld en komen hoofdzakelijk voor vanaf het begin van de negentiende eeuw toen de firma Austen & Son in Cork er een soort 'huisstijl' van maakte. Hoewel ze niet zo erg oud zijn en de produktie ervan tot het einde van de eeuw is doorgestaan, zijn ze moeilijk te krijgen. De afgebeelde set is na vele jaren van zoeken bijeengebracht.

De meeste maten zijn vervaardigd door de al genoemde firma Austen & Son, 94 North Mainstreet in Cork 2). Het merk bestaat uit een cirkel waarbinnen een leeuw op een kroon met eronder het woord Imperial en erboven Austen & Son Cork. Beneden aan de buitenkant van de cirkel staat in een kader het adres. Soms is boven het merk een gekroonde X aangebracht. De firma Austen en Son dateert van 1806. Joseph Austen was eerder vanaf 1795 in Cork onder een ander merk werkzaam geweest 3).

Later is de naam van de firma Austen veranderd in Munster Iron Co, Cork. Volgens Cotterell veranderde het merk vanaf 1833 4).

Hall daarentegen vermeldt dat de familie Gibbings de firma Austen omstreeks 1846 heeft overgenomen en de naam Munster heeft ingevoerd 5). Gezien het overlijden van Joseph Austen in 1845 lijkt me de mededeling van Hall meer plausibel dan die van Cotterell.

Overigens zijn niet alle haystacks met Austen of Munster gemerkt. Waarschijnlijk is de oorzaak van het ontbreken van het gebruikelijke of de aanwezigheid van een ander gietersmerk dat de firma aan de North Mainstreet ook exemplaren voor andere handelaren vervaardigde 6).

Naast het merk van de tinnegieter zijn op de maten ijkmerken te vinden. Over ijkmerken vóór 1800 en tussen 1800, toen Ierland en Engeland werden verenigd, en 1826, toen de Imperial Measure werd ingevoerd, is weinig bekend. Soms werden gekroonde merken gebruikt 7).

Waarschijnlijk is na de eenwording van 1800 tot de invoering van de Imperial Measure in de Ierse ijkmerken, voor zover die al werden gebruikt, niet veel veranderd. Na de regeling van de Imperial Measure in 1826 komen ijkmerken met harpen, kronen en koninklijke initialen VR (Victoria Regina, de regering van Koningin Victoria duurde van 1837 tot 1901) in gebruik. De supervisie berustte bij counties en steden. Omdat een verwijzing naar stad of gebied niet vereist was, werd in 1835 bepaald dat het merk naar het bestuurlijk district moest verwijzen. In 1860 werd het toezicht op gewichten en maten opgedragen aan de Irish Constabulary en in 1878 kwam de Weights and Measure Act tot stand. In die wet werden districtnummers die verwijzen naar gebied en inspecteur, ingevoerd. De nummers werden tussen 1882 en 1891 uitgegeven. Voor Cork, waar Austen/Munster gevestigd was, golden de districtnummers 17/18, 19, 22, 23 en 25. Toen in 1922 de vrije staat Ierland tot stand kwam, bleef het nummersysteem ongewijzigd. Wel werden koninklijke initialen vervangen door de letters SE (Soarstat Eireann, Ierse Vrijstaat).

De grootste afgebeelde maat, de gallon, heeft een gekroonde X boven het Austen-merk. Gezien dit gietersmerk is de maat van vóór 1846. De ijkmerken aan de binnenkant van de kraag zijn jammer genoeg onherkenbaar.

Ook in de halve gallon is het Austen-merk geslagen en ook bij deze maat zijn de ijkmerken onleesbaar. Aan de buitenkant van de kraag is een eigenaarsnaam gegraveerd: L. Mich Carroll Kilfinnane.

Ook de quart heeft het Austen-merk. Op de buitenkant van de kraag staan een gekroond VR-merk met de letters WR en C dat een ijkmerk van Cork van na 1826 (Imperial Measure) is, een tweede merk van een Cork-district van na 1878 (nr. 25, Fermoy), een SE-merk dat na 1922 is ingeslagen en een ander half afgedrukt merk waarvan alleen de R zichtbaar is en dat op George (GR), Victoria (VR) en Edward (ER) kan slaan. De maat die van vóór 1846 (invoering Munster-merk) dateert, is dus tot na 1922 geijkt. Verder draagt zij op de binnenkant van de kraag het ijkmerk van Longford (nr. 46) 8).

De daarop volgende maat heeft ook het Austen-merk maar geen ijkmerken. Dat zou kunnen betekenen dat hij van vóór 1826 toen de Imperial Measure werd ingevoerd, dateert, maar ook dat hij alleen voor huishoudelijk gebruik of als sierstuk heeft gediend.

De pint heeft een harpachtig merk dat door Austen ook wel werd gebruikt 9). In de kraag staan ijkmerken, de districtnummers 18 en 19 (Bandon) verwijzen naar Cork. Verder is het nummer 16, waarvan ik geen gegevens heb, ingeslagen en zijn een onvolledig getal en een aantal onherkenbare merken aanwezig.

De gill heeft het Muster-merk en dateert dus van na 1846. Van het nummermerk is alleen de 9 leesbaar en het andere merk is niet herkenbaar.

De half noggin, tenslotte, heeft weer het Austen-merk, terwijl ijkmerken ontbreken.

De maten hebben allemaal een verschillende geschiedenis en zijn tevoren nooit als een serie bijeen geweest. De heer L. Mich Carroll Kilfinnane zal niet hebben kunnen bedenken dat zijn haystack nog eens als deel van een andere serie in Nederland terecht zou komen.

Noten

1. Howard Herschel Cotterell, Adolphe Riff and Robert Vetter, National types of old pewter, 1952, Weathervane Books, New York, pag. 14; A. Peal, British pewter, 1973, Peebles Press, pag. 168.
2. Howard Herschel Cotterell, Old pewter its makers and marks, negende druk, 1975, Charles E. Tuttle Company, Rutland, Vermont, vermeldt op pag. 151, merk nr 153, onjuist dat de firma op huisnummer 54 gevestigd was.
3. Cotterell o.c. nr. 152.
4. Cotterell o.c. pag. 271, merk nr. 3334.
5. D.W. Hall, Irish pewter, A history, Pewter Society, 1995. Aan deze publikatie heb ik veel gegevens ontleend.
6. Hall o.c. pag. 44.
7. Hall o.c. pag. 37.
8. Het nummer 46 is ook gebruikt voor Londonderry.
9. Hall o.c. pag. 64, nr. 11.

DRINKSCHAALTJES II

J.E. WUSTENHOFF

Naar aanleiding van mijn artikel 'Drie - min of meer identieke - tinnen drinkschaaltjes' in 'De Tinkoerier' van december jl., kreeg ik een reactie van een Rotterdamse verzamelaar. Genoemde verzamelaar is in het bezit van twee, door hemzelf met behulp van een metaaldetector in Rotterdam gevonden, vergelijkbare drinkschaaltjes. Het eerste, in 1988 gevonden in de bouwput van het nieuwe Robeco gebouw aan de Coolsingel, heeft dezelfde voorstelling als dat van afbeelding 3 in mijn artikel, een man en vrouw naar links in Spaans-Nederlandse klederdracht. Het schaalpje is wel iets kleiner dan de tot nu toe bekende schaalpjes met dezelfde voorstelling, namelijk 7,5 cm diameter. Het heeft geen zichtbare merken.

Het tweede schaalpje heeft een tot nu toe, voor mij althans, onbekende voorstelling, namelijk een buste van een mans- of vrouwspersoon. Ook deze persoon draagt de Spaans- Nederlandse klederdracht. Het schaalpje is iets groter dan het vorige, de diameter is 8,8 cm, en heeft een prachtig bewerkte binnenrand. (Afb. 1).

Afb. 1. Drinkschaaltje, ca. 1600.
Particuliere collectie.

In de collectie van Museum Boymans-van Beuningen bevindt zich een schaalpje met een vergelijkbare versiering op de binnenrand 1). Dit tweede schaalpje, dat gemerkt is met een kleine roos, werd in 1995 gevonden op het bouwterrein van het nieuwe HEMA gebouw op de hoek Beursplein - Korte Hoogstraat.

Voor die lezers die benieuwd zijn hoe het bij 'gravers' eigenlijk in zijn werk gaat, volgt hieronder het verhaal van de eigenaar van de schaalpjes, wat eraan vooraf ging voordat hij het tweede schaalpje in zijn bezit had en onder welke omstandigheden het zoeken plaatsvond.

'Na een korte telefonische vraag van "waar blijf je nou, moet je niet meer zoeken?"', werd mij verteld dat in de bouwput van het reeds grotendeels gesloopte HEMA gebouw gezocht kon worden. Dit was niet tegen dovemansoren gezegd en een half uur later was ik ter plaatse. Het gehele pand was op de keldervloer na gesloopt. Enkele dagen eerder was begonnen de keldervloer te slechten. De eerste drie meter was reeds gesloopt en afgevoerd. Tegelijkertijd was de daaronder gelegen grond tot een diepte van ca. 3 meter weggegraven. Daaronder kon over de volle lengte van de bouwput in de vrij gekomen grond gezocht worden. Er diende zich echter direct een probleem aan. In tegenstelling tot zo'n 25 jaar geleden toen er in Rotterdam maar 3 à 4 serieuze gravende zoekers waren, waren toen ik in de put aankwam welgeteld reeds 12 driftig gravende zoekers met hun detectors in de omgewoelde grond aan het zoeken. Er was geen vrij stukje grond meer voor mij over. Of toch, nog één rustig plekje. Achter mij, en daar was nog niemand bezig, was een kleine berg grond die van onder de vloer uit omhoog was gebracht en op het resterende deel van de betonvloer was gestort om afgevoerd te worden.

De situatie in ogenschouw nemend besloot ik daar te beginnen en werd door mij de detector vast aangezet en afgesteld. Zo'n apparaat gaat pas goed werken als hij ongeveer een kwartier aanstaat.

De eerste signalen die ik doorkreeg waren van de damwand en het betonijzer in de vloer. Een beetje bijstellen, nog eens proberen, damwand, vloer, nog iets?, een beetje verplaatsen, weer damwand, nog eens proberen, een beetje naar de andere kant en ja, daar was inderdaad een kort maar duidelijk signaal in dat kleine bergje grond, een bergje van nog geen 75 cm hoog. Of was het toch gewoon een storend signaal van damwand of vloer. In zo'n klein bergje grond kan toch niets zitten. Voor de zekerheid toch maar even de schop erdoor halen. En ja hoor, direct al viel er een bonk natte klei uit waarin nog net de rand van een nog niet te identificeren voorwerp te zien was. De in het geheel niet verwachte bodemvondst werd in een plastic zak gedaan om thuis verder schoongemaakt te worden.

Door een vondst meteen met aangekoekte klei en al in een plastic zak te doen, voorkom je door ongeduld of nieuwsgierigheid of tijdens het vervoer optredende beschadigingen en vervormingen.

Met het echte zoekwerk met de detector kon worden begonnen. Het bleek een geluksavond want enige tijd later vond ik nog een tinnen papkommetje met één oor, een tinnen lepel en een zilveren bezemstuivertje.

Thuis gekomen, werd eerst de meeste klei voorzichtig verwijderd en in de vuilniszak gedaan en daarna, onder de gestaag lopende waterkraan, de voorwerpen goed schoongemaakt en afgespoeld. De verrassing was groot, het eerste gevonden voorwerp bleek een prachtig drinkschaaltje te zijn.

Denkt u niet dat het altijd zo makkelijk gaat en zulke mooie vondsten gedaan worden. Ik ben heel wat keren na uren zoeken met alleen wat oude spijkers, fragmenten of kleinigheden thuisgekomen. Dat is echter de charme van deze hobby!

Noten

1. B.Dubbe, De drinkschaal. In: Antiek, 10e jrg. nr. 10 (1976) blz. 988, afb. 12.

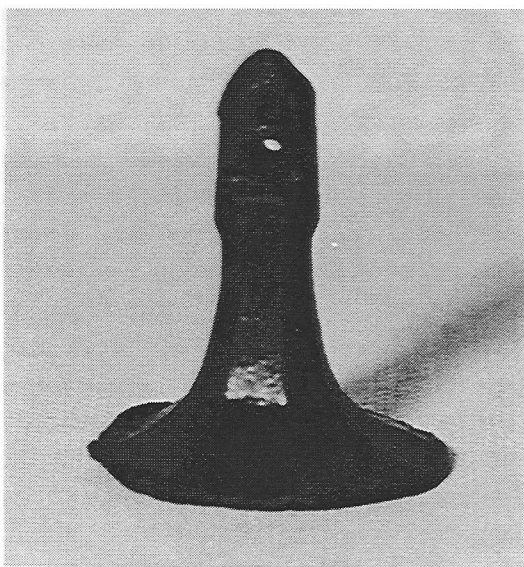
ZEGELSTEMPEL G. GROENENDIJK

In het door Museum Boymans-van Beuningen te Rotterdam uitgegeven boek 'Kunstnijverheid - Middeleeuwen en Renaissance' staan op de bladzijden 120 en 121 bronzen zegelstempels afgebeeld die stammen uit de 14e tot en met de 16e eeuw.

Door de eeuwen heen gebruikten belangrijke personen en vooral instanties zegelstempels, niet alleen om brieven te verzegelen, maar ook voor het waarmerken van allerlei akten.

Aanvankelijk waren de zegels van was, later van lak.

De hieronder afgebeelde bodemvondst is een mogelijk middeleeuwse zegelstempel gegoten van een tinlegering. Samen met een bronzen zegelstempel, met overeenkomstige voorstelling, is het gevonden te Sint Michielsgestel.

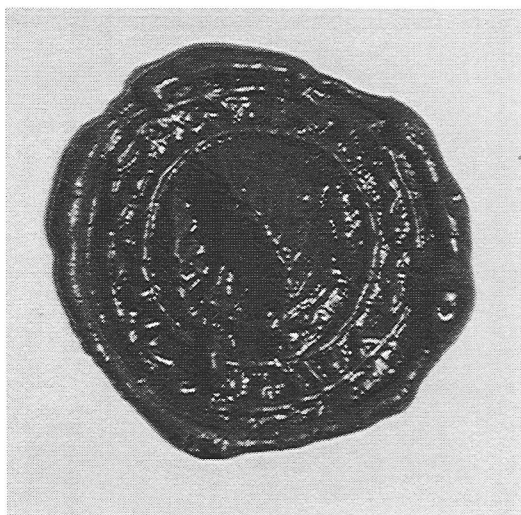
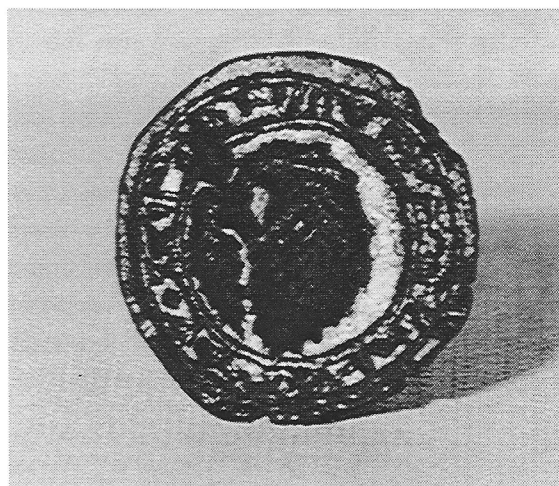

Het zegelstempel in de stempelstand.

De tapse achtkantige stempelsteel neemt van beneden naar boven aanvankelijk zeer sterk en daarna recht evenredig in doorsnede af om via een kort verdikt niet taps achtkant stukje over te gaan in een plat gevormd handvatje met daarin een rond gaatje voor het aanbrengen van een draagsnoer. de totale hoogte van het zegelstempel bedraagt 35 mm. In de steel staat licht ingekrast de lettercombinatie WvW.

De stempelkant van het zegelstempel.

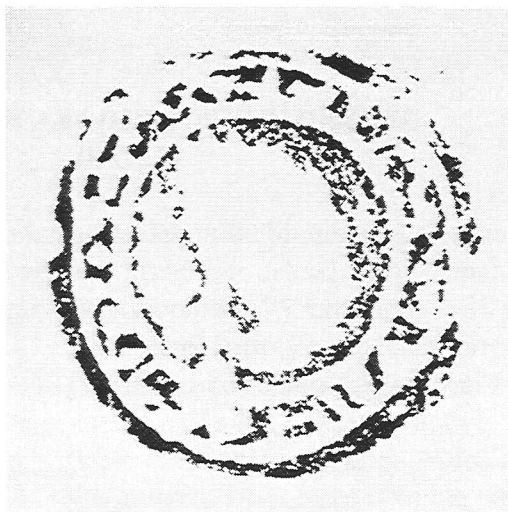
De middellijn van het ronde stempel bedraagt 28 mm. De voorstelling is goed zichtbaar. Het omschrift is uiteraard in spiegelbeeld en alleen daarom zeer moeilijk te lezen. Bovendien is het door het milieu waarin het verbleef nogal aangetast.

Een met zegelstempel gemaakt lakzegel.

In het centrum staat een duidelijke voorstelling van misschien de top van een bosboom; drie kruinen van verschillende grootte aan het topdeel van een boomstam. Of zijn het drie palmbladeren?

Het stempelomschrift met behulp van carbon afgewreven op papier, tweemaal vergroot.

Het afgewreven stempelomschrift is voor een klein deel enigszins leesbaar. Mogelijk staat er een M waarvan de eerste poot strak en de volgende twee vloeiend gebogen zijn uitgevoerd. Deze wordt gevolgd door wellicht een A in een oude schrijfwijze dus zonder balkje of, wat ook zou kunnen, een 90° gekantelde C (blijkens middeleeuwse munten een toen niet ongebruikelijke stand). Daarachter zou een L kunnen staan gevolgd door bovenaan mogelijk een scheidingsbalkje (deze komen in die vorm en op die plaats ook voor op middeleeuwse munten). Vervolgens misschien het ondergedeelte van een Y of van een X in een oude schrijfwijze. Daarachter nog veel meer wat vooralsnog onleesbaar is. Het 'leesbare' samengevoegd geeft mogelijk MCL-, wat een jaaraanduiding 1150 tot uiterlijk 1199 zou kunnen zijn. Er zou echter ook kunnen staan MAL-Y, wat heel even de gedachte oproept dat het heel misschien zou kunnen duiden op een deel van het omschrift HONNI SOIT QUI MAL Y PENSE (schande over hem die er iets kwaads van denkt), het devies van de in 1348 gestichte Orde van de Kouseband. Een gedachte die we echter onmiddellijk weer moeten laten varen, alleen al omdat behalve MAL geen enkel letterteken of deel daarvan is te bespeuren dat daar op duidt. Bovendien is het zeer onwaarschijnlijk dat een dergelijk omschrift zou passen bij een zo eenvoudige voorstelling als de onderhavige. Naast het Engelse koningspaar kunnen namelijk maximaal 24 ridders, die een eigen gestoelte hebben in de kapel van Sint George in het kasteel van Windsor, lid zijn van deze zeer exclusieve Engelse orde.

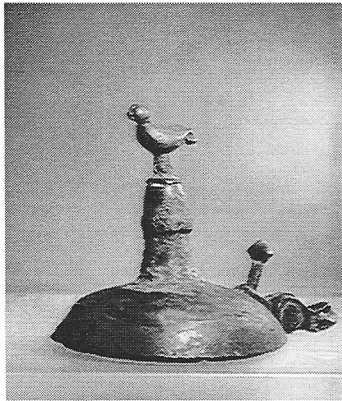
Een wapen als voorstelling zou derhalve meer voor de hand liggen. Trouwens hetgeen vóór MCL of MAL staat lijkt veel eerder op tekst in Griekse lettertekens.

Tenslotte, omdat in de middeleeuwen zeer weinigen konden lezen, maar herkomst en betekenis van de voorstelling binnen het omschrift algemeen bekend mocht worden verondersteld, bracht men toen ook wel omschriften aan die gedeeltelijk waren samengesteld uit min of meer willekeurige letters die toch een officiële indruk maakten. Ook bij dit stempel zou dat het geval kunnen zijn.

EEN MERKWAARDIG TINNEN DEKSEL

D. DIJS

In Dordrecht werd in 1987 bij graafwerkzaamheden in de binnenstad een tinnen deksel gevonden. De vondstomstandigheden en de wijze waarop het deksel werd gemaakt, duiden op een middeleeuwse oorsprong. De afmetingen zijn: doorsnede 75 mm, hoogte 81 mm (Afb. 1).

Afb. 1.

Het deksel vertoont een aantal verschillen met de gebruikelijke tinnen deksels van kannen en zoutvatjes. Om het deksel na het gieten in de draai-bank af te kunnen draaien, werd in het midden een gat gelaten. Door deze opening werd een stuk rondhout gestoken waardoor het deksel in de draaibank opgespannen kon worden. Daarna werd het zover afgedraaid dat er een wanddikte van ongeveer 1mm ontstond. De opening werd daarna afgesloten door het, in dit geval met een klein tinnen vogelfiguurtje dicht te solderen.

Bij deksels van vroege zoutvaten komt deze werkwijze ook voor, echter de wanddikte is dan meestal groter. Het scharnier is éénkakig, apart gegoten en na het afdraaien van het deksel daaraan gesoldeerd. Aan de binnenkant is de bekende afdruk van de natte lap te zien. De duimrust is afwijkend van vorm, deze lijkt op een verkeerd gemonteerde diabololo waarbij de brede kanten aan elkaar zijn gezet en derhalve naar de uiteinden uitlopend in een punt.

Ondanks intensief speurwerk en literatuuronderzoek kon ik in eerste instantie nergens een vergelijkbaar voorwerp vinden. Bij het determineren van voorwerpen is de kreet 'zoek maar niet, je komt het toch wel een keer tegen' niet ongebruikelijk. Ook hier bleek dit weer op te gaan.

In een verloren uurtje nam ik weer eens het boek 'Opgravingen in Amsterdam' ter hand, deze keer niet om plaatjes te kijken maar om nu eens goed de inleiding te lezen. Daar kwam ik het deksel dus tegen 1). Bij het artikel over de opgravingen in Budapest wordt een vroege tinnen kan afgebeeld met een deksel gelijk aan die uit Dordrecht. De kan wordt gedateerd in het derde kwart van de veertiende eeuw (1350-1375). Deze kan is gemerkt met een Franse lelie, het tingehalte bedraagt niet meer dan 41,48%. De opening aan de bovenkant van het deksel werd ook hier met een vogelfiguurtje dichtgemaakt, een haantje.

Het figuurtje op het deksel uit Dordrecht stelt waarschijnlijk een kip voor, zette men twee van deze kannen naast elkaar dan had men dus een stel.

Is nu het deksel uit Dordrecht afkomstig van een Hongaarse tinnen kan? Is de kan uit Budapest, gezien de Franse lelie, een Franse kan?

De kan uit Budapest werd gevonden in een put onder wijnkelders. Wijn en het tingietersmerk(?) de Fleur de lis doen aan Frankrijk denken. In de 14e eeuw lijkt het voorkomen van tin uit Frankrijk in Dordrecht waarschijnlijker dan tin uit Budapest. Uiteraard is het ook mogelijk dat de Hongaarse kan van Nederlandse makelij is. Dordrecht was in de 14e eeuw een belangrijke handelsplaats en contacten met zowel Frankrijk als Hongarije zullen niet ongewoon zijn geweest.

Er blijven een aantal vragen openstaan. Voor de oplossing hiervan zijn twee mogelijkheden, of verder onderzoek of 'zoek maar niet, je komt het toch wel tegen'. Een analyse van het tingehalte van het deksel uit Dordrecht kan nog aanvullende informatie geven.

Ook losse onderdelen van tinnen voorwerpen kunnen dus interessant zijn om te verzamelen en te bestuderen. Mocht ik in de toekomst nog verdere gegevens vinden, je weet maar nooit, het bijbehorende kanlichaam kan gevonden worden, dan zal ik dat zeker melden. Het zou kunnen dat daar ook de stelling 'zoek maar niet, je komt het vanzelf tegen' voor opgaat.

Noten

1. J. Baart c.s., *Opgravingen in Amsterdam. 20 jaar stadskernonderzoek.* Amsterdam 1977. p. 19-21.

HET TIN VAN EEN 16de EEUWSE AMSTERDAMSE WIJNVERLATER
J.E. WUSTENHOFF

Ten behoeve van de Amsterdamse Weeskamer is door Jan Jansz Pylori, openbaar notaris bij den Hove van Hollant, op 11 april 1578 een inventaris opgemaakt van de boedel van wijlen Mary Gijsbertsdr., weduwe van Gerrit Diricx, wijnverlater te Amsterdam 1). Mary Gijsbertsdr. woonde aan de ‘Oudezijts Westervoorburchwal op de Zuyderhoek van de Liesdel’.

Een wijnverlater was de door de stad aangestelde beambte die de in grote vaten vanuit het buitenland, voornamelijk Frankrijk, Spanje en Duitsland, aangevoerde wijn ten behoeve van de wijnhandel overtapte in vooraf door hem geijkte vaten. Wijn mocht in Amsterdam in geen andere amen (vaten met een inhoud van 1 aam. Zie Bijl. B) verlaten of verkocht worden, dan die of te Hamburg of in Amsterdam gebrant (geijkt) waren. De *brandmeester* moest de vaten branden met *der stede merk, halve amen met een ‘H’ nevens het stadswapen*. De ste(d)ekan was de eenheid, waarnaar hem voorgeschreven was, alvorens er het stedelijk brandmerk op te zetten, alle vaten *getrouwelick en perfectelick* te meten (Keur van 22 Jan. 1600) 2).

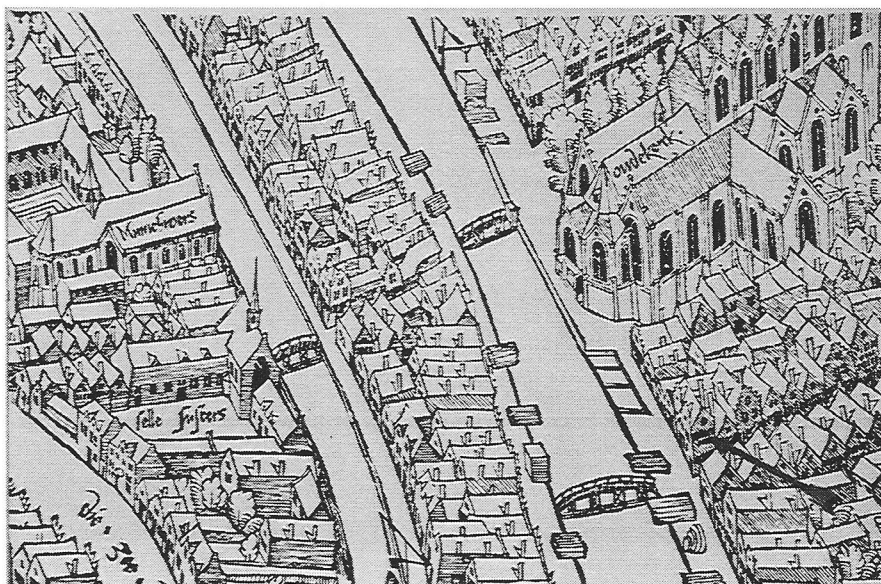
Voort zoo zal bij den gezwooren wijnverlater dezer stede alle tonnen ende vaeten geijct ende gebrant worden.... Mer indien die wijnverlater van huys ware, soo sullen alsdan die cuypers tselfde versoecken an den oudsten van alsulcke twiepersonen van de cuypers als bij de gerechte geordonneert sullen wesen.... Des sal hij oick onder hem hebben ende behouden den brant of ijcke gelijk die wijnverlater 3).

Voor de stedelijke regering was de wijnhandel in de eerste plaats van belang vanwege de accijns die daaruit in de stadskas vloeide. Van overheidswege werd op de maten nauwkeurig toezicht gehouden. De wijnverlaters of wijnkuipers, die tot het kuipersgilde behoorden, stonden onder strenge controle 4).

Volgens een verordening van 19 juni 1586 bedroeg de wijnaccijns:

- van een aam Rijsche of Spaanse wijn 5 gld 14st.
- van een aam Fransche wijn 3 gld 8st. 5).

Tegen het ontduiken van de accijns diende o.a. de bepaling dat de wijn alleen mocht worden gelost en verscheept door de wijnverlaters. Ook mochten zij niet tevens wijnhandelaar zijn.

Afb. 1. Oudezijts Voorburgwal. Detail van de kaart van Cornelis Anthonisz. uit 1544.
(G.A. Amsterdam)

Het huis bij de pijl rechtsonder was dat van Mary Gijsbertsdr.

Gezien de grote omvang van de boedel, was het beroep van wijnverlater kennelijk lucratief. Ook het adres - Oudezijds Voorburgwal, westzijde, op de hoek van de Lange Niezel - wijst daarop. De Lange Niezel loopt van de Warmoesstraat naar de Oudezijds Voorburgwal. In de 16e eeuw was de Warmoesstraat met omliggende straten de belangrijkste Amsterdamse buurt waar de elite en de gegoede burgerij woonde. Zowel uit de bekende kaart van Cornelis Anthonisz. uit 1544 (Afb. 1) als uit een oude afbeelding van het betreffende gedeelte van de O.Z. Voorburgwal (Afb. 2), blijkt dat het huis van Gerrit Diricx en Mary Gijsbertsdr. een vrij groot en diep pand was met drie verdiepingen.

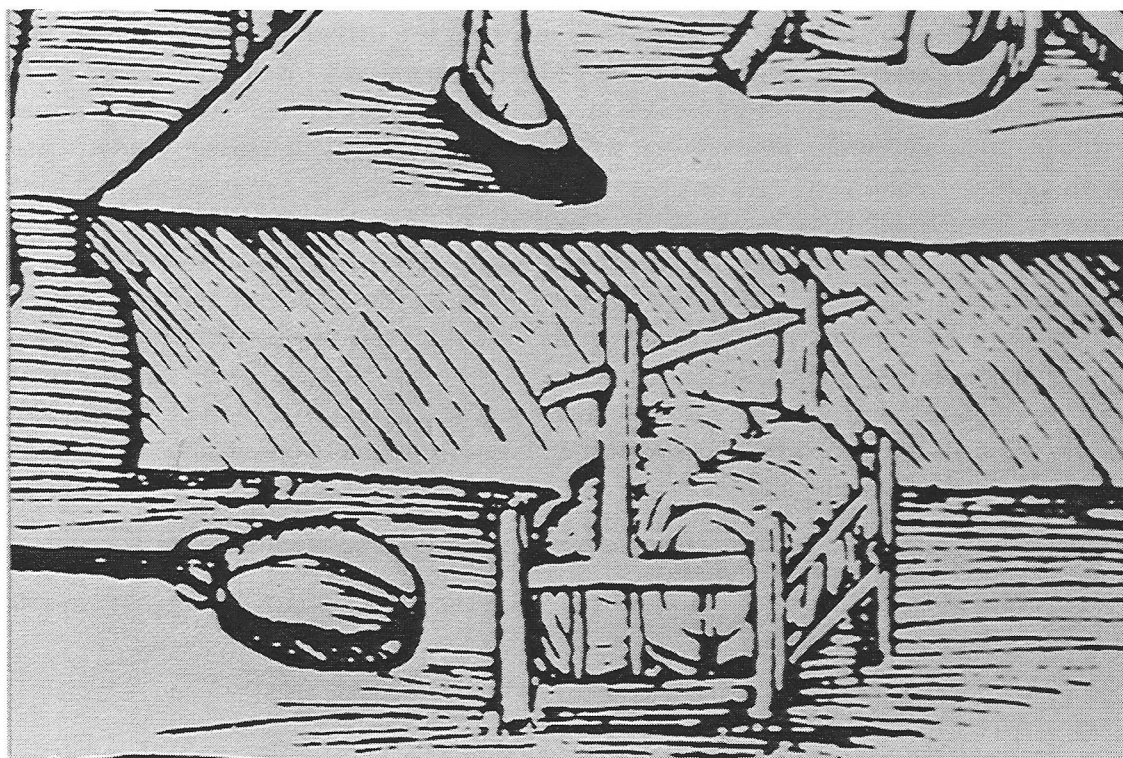

Afb. 2. Oudezijds Voorburgwal.
(G.A. Amsterdam, foto E 8461).

Het lage huis rechts met de twee dakkapellen, aan de overkant van de steeg tegenover de brug is het in het artikel genoemde.

In de boedel van Mary Gijsbertsdr. zaten, tezamen met een grote hoeveelheid meubilaire- en luxe goederen, 160 stuks tin waaronder 23 kannen waarvan 20 maatkannen. De maatkannen zullen ongetwijfeld geheel of gedeeltelijk tot de bedrijfsinventaris behoord hebben. Uit een 16de eeuwse Rotterdamse rekening blijkt dat in sommige gevallen de door de wijnverlater gebruikte tinnen wijnmaten door de stad betaald werden. *Betaelt Jan thynnegieter van een thynne maete vor den wijnverlaeter* 6). Maar dan was de kan eigendom van de stad en kwam niet in de boedel voor.

In bijlage A wordt een specificatie gegeven van de tinnen voorwerpen vermeld in de boedelinventaris. Het is interessant een aantal van de hierin genoemde voorwerpen wat nader onder de loupe te nemen. O.a. worden drie *houten huysgens met tinnen telioeren daerin* genoemd. Een voorbeeld van een dergelijk *huysgen*, in andere inventarissen ook wel 'mandje' genoemd, vinden wij afgebeeld op een houtsnede uit 1450 (Afb. 3). het heeft iets weg van onze hedendaagse flessenrekjes.

Afb. 3. Teljoormandje.
Houtsnede omstreeks 1450.

(E. Power, *De vrouw in de Middeleeuwen*. Bussum 1978, p.44)

Ook wordt een groot aantal *telioeren* genoemd, totaal 50 stuks waarvan 23 *van de nieuwe soorte*. Met deze 'nieuwe soorte' worden hoogstwaarschijnlijk de z.g.. 'Spaanse teljoren' bedoeld, deze kwamen in de 16de eeuw in zwang. Verder komen, wat het huishoudtin betreft, nog allerhande voorwerpen voor waarbij een groot aantal platelen (schotels/borden), 10 saucieren, zoutvaten, mosterdpotten etc. alsmede een drietal kamerpotten en een lavoor (wasbekken).

Opvallend is dat slechts drie lepels vermeld worden. Waarschijnlijk zijn dit grote lepels geweest en zijn de gewone tinnen eetlepels vanwege hun zeer geringe waarde niet apart opgenomen.

De collectie (maat)kannen is eveneens interessant en van een redelijke verscheidenheid. In de 16de eeuw hanteerde men in Amsterdam o.a. de wijnmaten zoals vermeld in Bijlage B.

De in de inventaris genoemde *mingels- en pyntswyncannen met pijpen* zijn de voorgangers van de Jan Steenkannen geweest. Een mooi voorbeeld van een dergelijke kan staat afgebeeld op het uit 1533 daterende schilderij *De braspensingmaaltijd van het Sint-Jorisgilde* geschilderd door Cornelis Anthonisz. (ca. 1499 - kort na 1556). Dit schilderij bevindt zich in het Amsterdams Historisch Museum. Een belangrijk verschil van deze kan met de echte Jan Steenkannen is, dat ze een ronde schenkpijp heeft.

Het genoemde *pijpcannetgen* is meer waarschijnlijk van het type dat als voorloper van het schapenkannetje beschouwd wordt, een kannetje waarvan slechts een kort gedeelte van het pijpje buiten het kanlichaam steekt. (Zie: B. Dubbe, *Tin en tinnegieters in Nederland*, 2de druk, afb. 41, blz. 78).

Tenslotte zijn er bij de maten nog twee kleinere kannetjes nl.. één halfpints- en één vierendels (= ¼ pints) kannetje en één grote maat, een *vles van drie pynten* (= 1½ mengel).

De maatkannen zullen ongetwijfeld gemerkt en gepegeld geweest zijn. Reeds op 26 februari 1494 is door de Amsterdamse overheid hiervoor een keur afgegeven 9). *Den heer ende gerecht gebieden ende beveelen, dat men van voirtan, after Halfvasten (= de donderdag van de derde week der vasten) eerstcomende, binnen deser stede ende vriheit van dien ghenen herberghen wijn of bier tappen en sal, noch in hoere huzen hebben, dan mit mengelens kannen, halfven, vierendelen ende half vierendelen na advenant, die mitter stede maet geyket zullen wesen; ende zullen de pennen van de kannen alsoe diep in kannen staen als de maet, die daerof den kannemakers geleverd es, dat vermach; ende dat up die verbeurnisse van ellick reyse, die zy bevonden zullen worden in gebreke te wesen, drie pont sheeren gelts, daerof den aenbrenger hebben sal tderdendeel; ende bevelen voirt mits desen, dat ellick kannemaker gehouden wesen sal ende es zijn merck up ellick kanne, die hy maken sal, te setten, up die verbeurnisse van een lb sheeren gelts van ellick kanne, die zy in gebreke wesen sullen.*

In 1502, 1509, 1512, 1514 en 1517 is genoemde keur herhaald, waarbij in 1515 en 1517 in iets gewijzigde vorm. In deze jaren wordt gesproken van *pennen, eycken ende teyckenen* waarvan de kannen voorzien dienen te zijn.

Oude boedelbeschrijvingen zijn een dankbare bron van informatie betreffende de materiële cultuur in vroeger tijden.

Noten

1. Dr. H.A. Enno van Gelder, Gegevens betreffende roerend en onroerend bezit in de Nederlanden in de 16de eeuw. (2 delen). Rijks Geschiedkundige Publikatiën, Grote serie nr. 140 & 141.
2. J.C. Breen, Uit de geschiedenis van den Amsterdamschen Wijnhandel, blz. 8.
3. J. Verdam, Middelnederlandsch Woordenboek, deel IX. (O. Vaderl. R. 6, 581), blz. 2508, Den Haag 1929.
4. Zie noot 2, blz. 7 e.v.
5. Zie noot 2, blz. 22
6. J. Verdam, Middelnederlandsch Woordenboek, deel IX. (Rek. van Rott. 232, 16de eeuw), blz. 2508, Den Haag 1929.
7. B. Dubbe, Tin en tinnegieters in Nederland, 2de druk, blz. 224 en fig. 115 (blz. 223). Lochem 1978.
8. J.M. Verhoeff, De oude Nederlandse maten en gewichten, 2de druk. Amsterdam 1983, blz. 5 (Zie Bijlage B).
9. J.C. Breen, Rechtsbronnen der stad Amsterdam. Den Haag 1902. Blz. 287 & blz. 511-512.

**Tinnen voorwerpen in de Boedel van Mary Gijsbertsdr., weduwe van Gerrit Diricx,
wijnverlater, Amsterdam, 1578.**

- 1 houten huysgen met 6 tinnen telioren daerin
- 1 houten huysgen met 2 viercante tinnen telioren daerin
- 1 houten huysgen met 3 tinnen viercante telioren daerin
- 16 ronde tinnen telioren
- 23 tinnen telioren van de nieuwe sorte
- 3 groote tinnen platelen, die an de want staen met
- 10 tinnen kannen daerbij
- 41 tinnen plateelkens, groot ende cleyn
- 7 tinnen sacierkens met een tinnen cop
- 3 tinnen sacierkens
- 7 tinnen schootelen met een tinnen cop
- 2 tinnen mostaertpotten
- 2 tinnen soudtvaten
- 3 tinnen schalen
- 2 tinnen mingelwijncannen met pijpen
- 1 tinnen mingelsbiercan
- 4 tinnen pynts tapcannen
- 2 tinnen pyntswijncannetgens
- 3 tinnen pyntswijncannen met pijpen
- 5 tinnen pyntscanntgen
- 1 tinnen halff pynts wijncannetgen
- 1 tinnen vierendelscannetgen
- 1 tinnen wijnvles van drie pynten
- 1 tinnen pijpennetgen
- 2 tinnen tafelnnetgens
- 2 tinnen pullen
- 3 tinnen waterpotten
- 1 tinnen lavoer
- 3 tinnen lepelen

Totaal 160 stuks tin.

Zestiende eeuwse Amsterdamse wijnmaten 8).

	vat	= 921,6 liter
(= 4)	okshoofd	= 230,4 liter
(= 1½)	aam	= 153,6 liter
(= 4)	anker	= 38,4 liter
(= 2)	steekan	= 19,2 liter
(= 8)	stoop	= 2,4 liter
(= 2)	mengel of mingel	= 1,2 liter
(= 2)	pint of pynt	= 0,6 liter
(= 4)	mutsje of vierendels	= 0,15 liter

N.b.

Bij het bepalen van de inhoud van 16de eeuwse maten is het van belang te weten in welke stad of streek de betreffende maat gebruikt werd en voor welke vloeistof. Hoewel de benaming van de maten vrij algemeen was, was dat met de inhoud bepaald niet het geval. Zo bevatte de Hoornse wijnpint 0,7 liter, de Rotterdamse 0,64 maar de Utrechtse slechts 0,21 liter. Een Amsterdamse melkpint echter was 0,9 liter (= 1½ x de wijnpint) maar een Utrechtse 0,42 (= 2x de wijnpint). Ook was er nog verschil in de onderverdeling van de maten. Een Amsterdamse wijnpint was onderverdeeld in 4 mutsjes à 0,15 liter, de Rotterdamse echter in 2 mutsjes à 0,32 liter.

LITERATUUR OVER TIN
H.B. van WIJK

De Nederlandse Tinbibliotheek bestaat. Er is zelfs op 29 april jl. een stichting van die naam opgericht, die de bibliotheek in eigendom heeft. Bestuursleden zijn ondergetekende, bibliothecaris/voorzitter, J.E. Wustenhoff, secretaris en A.A. Kooijman, penningmeester.

De bibliotheek heeft al een kleine collectie boeken en andere publikaties over tin, tot nu toe allemaal geschonken. De TinVereniging stelt een aankoopbudget beschikbaar voor verdere uitbreiding. Wij hopen echter dat die uitbereiding voornamelijk komt door schenkingen bij leven of bij overlijden. Voor deze laatste - legaten - kunt u voor deskundig advies terecht bij ons bestuurslid Mr. L.J. Begheijn, die notaris is.

Om onze middelen (geld en boeken) zo efficiënt mogelijk te benutten zullen dubbele exemplaren worden verkocht, vanzelfsprekend met een goed oog voor zaken met een bijzondere waarde, bijv. historisch of emotioneel. U kunt uw boeken bij onze bijeenkomsten kwijt bij één van de bestuursleden.

Er is overleg gevoerd met de bibliotheek van het Amsterdams Historisch Museum. Wij zullen de gelegenheid krijgen onze publikaties daar onder te brengen. Dat gebeurt door middel van een bruikleen. Het voordeel van deze bibliotheek is dat raadpleging mogelijk is in een voor het publiek opengestelde ruimte. Voor een kleine handbibliotheek kan dit zonder afspraak, de boeken daarvan kunt u zelf van de plank halen. Voor de rest dient u van te voren te bellen. Zodra één en ander geëffectueerd, ontvangt u nadere gegevens.

Nu nog iets over de feilbaarheid van het geheugen. Ik vond op een boekenmarkt in een doos varia in een overdruk uit Berichten van de Rijksdienst voor het oudheidkundig bodemonderzoek (R.O.B. Jaargang 12-13, 1962-1963) een artikel van C. Hoek over Kastelen binnen de hoge heerlijkheid Putten. Ik kocht het omdat daarin de vondst van een prachtige tinnen schotel wordt besproken, met twee goede foto's. Had ik zoiets in Dubbe gezien? Ja, op bladzijde 95 staat deze schotel van kasteel Valckestein ook afgebeeld en hij wordt vermeld op bladzijde 218. In een noot verwijst Dubbe naar de R.O.B.-publicatie, Noot?

Stond in de R.O.B.-publicatie een noot? Ja, A. van der Poest Clement, Valckestein, Rotterdamsch Jaarboekje 1938. Maar wacht even, dat heb ik toch, daar staat het bekende artikel van Murray, over Rotterdamse tinnegieters, ook in. Opeens bleek ik heel veel documentatie over dit voormalig kasteel, vlak bij mijn woonhuis, te bezitten. Toen ik tenslotte in een bestuursvergadering van de TinVereniging vertelde dat ik hierover iets wilde schrijven zei Wustenhoff: dat artikel uit de R.O.B.-publicatie heb je ook al in kopie gestuurd. En inderdaad, het zat al tussen de bundel tijdschrift-artikelen, waarvan binnenkort de bibliografie beschikbaar komt.

Het saldo van dit alles was het genoegen van de vondsten en een lesje in bescheidenheid over de werking van mijn geheugen.

Wie de schotel wil zien: hij wordt tentoongesteld in het hernieuwde De Dubbelde Palmboom, de dependance van het Rotterdams Historisch Museum te Delfshaven.

Uit onze collectie tin

V&V FINE ARTS
“The competitive dealer”

KEIZERSGRACHT 600 • 1017 EP AMSTERDAM
FAX 020 - 620 51 04 • TEL 020 - 623 31 64

n o t a r i s s e n
Holtman / Begheijn

Koningslaan 62, Utrecht

Postbus 14085

3508 SC Utrecht

tel. 030- 215 05 15

fax. 030- 215 05 10

e-mail: holbeijn@tref.nl

JAN BEEKHUIZEN KUNST- EN ANTIKHANDDEL

Makelaar en Beëdigd Taxateur 'ANTIETK TIN'

Nieuwe Spiegelstraat 49 * 1017 DD Amsterdam
Tel: 020 - 6263912 Fax: 020 - 6275905

*Een eikehouten groep, voorstellend 'De besnijdenis'
Omgeving Antwerpen
Omstreeks 1500*

Deze voorstelling maakt bijna altijd deel uit van een retabel met betrekking op het leven van Christus. Het komt echter weinig voor dat één van de personages een brillettje draagt.

Vergelijk: Catalogus Antwerpse retabels 15de - 16de eeuw - Kathedraal Antwerpen 1993, blz. 176 en 177, nummer 39 en blz. 138 en 139, nummer 20 .

*Deelnemer Kunst- en Antiekbeurs pAn Amsterdam van 4 t/m 12 oktober 1999
Stand 144*